

Deyðsseyður og geldseyður *1. partur av tveimum*

Intermezzo 2

KÁRI DAVIDSEN

Orðabókahøvundur

Kári á Rógvi, hetta títt skriv er bert lóður til mínar revolverar til eitt intermezzo afturat

Dead sheep - Upprunin til hetta hugtak
Hetta hugtak stavar frá kjaki millum Dennis Healey og konservativa ráðharran, Geoffrey Howe, í Undirhúsinum 1978. Summir eru so hepnir, at teir verða kendir fyri rámandi orðafelli, t.d. Rói P við: “Tað lekur millum teori og praxis”, og tað er tað, sum eyðkennir títt avrik sum formaður í Orðabókagrunninum. Dead sheep hevur tú fingið til deyðseyði ella eisini deyðseyður, men tað kann nú eisini merkja júst svavdur seyður og deyður, men tú sipar kanska til mín aldur, nú tað gongur móti teimum 70, men einki eri eg deyður enn, men “menniskju spáa, men Gud man ráða!” og tí livi eg væl við.

H.J. Sigvardsen sigur um deyðseyð soleiðis í sínum verki ”Bygdin Gjógv”: deyðsseyður er seyður deyður í raki, av sjúku ella omandottin, og “Móður-málsorðabókin” lýsir hetta hugtak soleiðis: deyðseyði er sjálvdeyður (sum merkir “deyður av t.d. sjúku, ikki dripin”, men hvat við ákoyrdum seyði? Hyggja vit í Føroysk-ensku orðabókina hjá Sprotanum undir “deyðseyður”, so fáa vit uppskotið “sheep dead from accident or disease”. Fara vit Ens- føroysku orðabókina hjá sama felag er tað einki fast hugtak, sum eitur “dead sheep”, so Kári á Rógvi, hetta er tín tulkning av hugtakinum ætlað mær, tí um vit gugla eitt sindur, so fáa vit eisini at vita.” Butchered: A mobile phone photo of the dead sheep. (= Slaktað: Mynd á farteleson av tí deyða seyðinum)

Kapitalistur, óður eftir verðini, vil hava nógvar pengar –
Viðvíkjandi barnsburðarfarloyvi, har ein kvinnuligur tinglimur hevði fingið uml. 33.000kr. og ein mannligur tinglimur bert fekk 27.000kr, gjørdi tú vart við teg í útvarpinum, at fekst tú ikki somu sømdir sum hini, so stevndi tú. Er hetta ikki tað sama sum í mínum føri: ”tað sama sum hini”? Vísir hetta ikki eisini teg sum

ein mann, sum ”hevur sera sterka rættvísiskenslu”? Eg geri júst tað sama. Tað einasta eg ynski, er at fáa somu sømdir, sum hinir orðabókarithøvundarnir. Tað skal vera negativt at hava eina sterka rættvísiskenslu, skilji eg teg rætt. Men um øll høvdu hesa rættvísiskenslu, so vart tú sum lögfrøðingur jú skjótt arbeiðsleysur, men tann trupulleikan loysir tú við, at tú ert í aðruhvørjari nevnd – hvat fært tú fyri tað? Ella ert tú kansa tann seinasti idealisturin í Føroyum, at tú gert alt arbeiðið ólönt við ongum kraddaralyndi. Ella er rættvísiskensla vorðin ein av deyðsyndunum í tínum hugaheimi? Tað at arbeiða við síðuna av, t.d. at takast við orðabøkur skal ikki metast sum arbeiði, men tú ert limur serliga formaður í fleiri nevndum, og tað sjálvandi fyri einki – tað er nakað annað, – tað er logikkur fyri víðaríkin. Jóannes Eidesgaard hevur skotið upp at leggja (alt) figgjarligt tilfar fram, so gjøgnumskygni kundi verið á økinum – um ikki annað fyri landsstýrisfólk. Spurningur er, um ikki fleiri kunnu vera við í hesum uppskoti, nú tú leggur míni figgjarligu viðurskipti alment fram sum ”væl løntur studentaskúlalærari”, so kundi tað verið áhugavert at fingið innlit í tinar lögfrøðiligu inntøkur bæði innangarðs og uttargarðs.

»hann hevur lýst hetta við at endurgeva nakrar hugleiðingar hjá ávísu barnalærari«
Barnaskúlalærari er uttan iva ikki líka fint sum lögfrøðingur ella tinglimur, men sig tað ikki hart í tingsalinum, tí har sita fleiri fólkaskúlalærarar, so lat hetta vera millum okkum báðar. Men eitt fati eg ikki, fyrst leggur tú meg undir ”sera sterka rættvísiskenslu” og síðan ”ósannførandi”. Ikki hevði tú kunnað gjørt mær og øllum lesarunum tann beina at greina hetta eitt sindur nærri lögfrøðiliga. Vís á dømi í mínum brøvum, har tað stendur, sum tú skrivar: ”við annars sera 1) ósannførandi at siga øll onnur hava misfatað 2) tað stórverk, ið eingin sleppur at siggja”

Kári á Rógvi? Fyri mær tykist tað, sum um tú skjýtur við leysum krúti = pástandum. Tá ið tú nú skrivar, at eg eri so bangin at vísa teldutøka orðabókahandritið alment fram, so er tað ikki heilt rætt, tí Mentamálaráðið liggur

- Tað einasta eg ynski, er at fáa somu sømdir, sum hinir orðabókarithøvundarnir, sigur Kári Davidsen, sum í nógv ár hevur arbeitt við eini føroysk-týskari / týsk-føroyskari orðabók

inni við øllum bókstavinum E, Orðabókagrunnurin hevur allan bókstavin O, um Eivind ikki hevur blakað hann burtur, og Jonhard Mikkelsen hevur N, O og P á sínari teldu. Harumframt havi eg gjørt royndir við flokkum í týskum summi ár, har næmingar í bólkarbeiði í onkrum tíma og blokki hava nýtt mína teldu við allari Týsk – føroysku orðabókini á. So eg havi kunnað gjørt royndir við hinum bólkunum, sum høvdu Týsk – danska orðabøkur. Tú kanst gita, hvør bólkur loysti úppgávuna bæði skjótari og við einum minni ryggbrótinum føroyskum. So fjaldari enn so er hon ikki.

Rasmus-abbi segði altíð, og eg siteri hann á upprunamálinum fyrst, tí hann fekk ikki høvi at lesa bíbliuna á føroyskum, eins og tú eisini megnar sum formaður at forða føroyinginum í 2008 at fáa høvi at fáa ein lykil inn í t.d. tað týska málið: ”1) Din tale skal være ja ja og nej nej, 2) hvad der er derudover er af det onde” Eg skal týða tað til føroyskt, so tú ikki mistýðir tað lögfrøðiliga: ”Nei, tala tykkara skal vera: ”Ja, ja, nei, nei,” og tað, sum meir er enn hetta, er av hinum illa.” (Matt. 5,37) Tú kanst kanna eftir! Mær dámar væl betur fyrra partin, meðan tú tykist at trívast betur í seinna parti av hesum sitati.

Nei, hetta eru als ongar hugleiðingar, tað vísir títt skriv í Dimmu nr. 80 bls 10. Sannleikin er illa lýddur, tí ert tú farin í bløðini í óðum verkum.

Útkomuár?
Orðabøkurnar Føroyskdonsk stóð til at koma í 2007, men tað er broytt til 2008, og um 7 mánaðir kanska stendur 2009, sum hevur verið ávegis í meira enn 10 ár, Føroysk- týsk orðabók stóð eisini til at koma út í fjør, men tú skrivar: ”Hendan er liðug, men bíðar eftir ávísu rættingum.” Hetta segði tú eisini fyri einum ári síðan, Henda bók hevur verið í gerð síðan 2000 fyri almennan pening, 1.89 milljónir krónur., t.v.s., í meira enn 8 ár. Hvør ræður fyri borgum her? Mentamálaráðið hevur blakað hana frá sær, men tú ert so bláoygdur at hava tikið ímóti. Hví heldur tú, tí so kann Orðabókagrunnurin sita eftir við svartaperi, og Mentamálaráðið hevur vaskað sær um hendurnar sum annar “stjóri” gjørdi á sinni, men tó ikki meira enn so, at tað eru stjórarnir í Mentamálastýrinum sum hava sett sjøtul á henda galimatis í orðabókagerð. Hví er hon so sera umráðandi fyri teg? Føroysktýska orðabókin man neyvan fara at selja nóg meira enn mín Týsk-føroyska, har tú skrivar: ”Tíverri er eingin eftir-

spurningur eftir hansara útboði, Týsk-føroyskari orðabók, í øllum forum kann eingin lønandi útgáva hugsast av bók hansara.” Hví skal Føroysk-týska orðabókin hjá Ulf Timmermann gerast tann stóra metsøluorðabókin, sum kann bjarga Orðabókagrunninum figgjarliga, tí tað er jú sami litli marknaður, sum skal nøktast. Er tað tí, at lúsin er útlendsk og hevur doktratign, meðan mín er skrivað av einum studentaskúlalærara (nýtt skeldsorð hjá Kára Rógvi). Nei. Kári á Rógvi, hevði tú hugsað teg um, so hevði hetta brævið verið betur óskrivað, tí við hesum skrivi hevur tú skotið teg í egnan fót. Tú skuldi heldur nýtt høvi at víst á, hvussu tvørligur orðabókapolitikkurin við Mentamálaráðnum hevur verið bæði fyri teg í 5 ár og fyri meg í 10 ár. Tí so frægt kann eg fortelja Føroya fólk: Móðurmálsorðabókin er eingin figgjarligur toppskorari, Italskføroysk orðabók, hvat man hon hava kostað Orðabókagrunninum, Kári á Rógvi sig frá, men hetta avrik eru undan tíni tíð, so teimum skalt tú ikki lastast fyri. Hvør í guds grøna garði hevur tikið avgerð um at gera hesa Føroysk-italsku orðabókina? Tí vit hava ongan skúlaflokk við italskum, og okkara samband við Italia man vera so sum so – kanska sum eitt

av feriparadisunum kann hon nýtast.

Niðurstøða: Kári á Rógvi, tú eigur onga heila orðabók enn eftir 5 árum, sum tú kanst kalla títt verk, hetta kann kallast **geldseyðaavrik**, men tú hevði møguleikan at fáa mína orðabók út, sum so kundi verið títt fyrsta egna verk sum formaður í Orðabókagrunninum – men so eiðasort. At halda áfram við, at Orðabókagrunnurin er so illa fyri figgjarliga, at hann ikki megnar alla útgávuna, er bert undanførsla frá tinar síðu, tí Mentamálaráðið hevur jú galdið bøkurnar hjá Ulfi Timmermann og Johnny Thomsen við høvd og gørnum higartil. Orðabókagrunnurin hevur ikki galdið orðabókarithøvundunum klovið oyrað fyri hesar orðabøkurnar. Tosið um stórar orðabøkur er fullkomiliga burturvið í hesum teldu- og fartelesontíðum, tí um nøkur fá ár fara allar orðabøkur at ligga á hesum miðlum, og tá hevur stóddin á bókunum als ongan týðning. Hetta sipar tú sjálvur til, tá ið tú skrivar: ”...grunnurin ætlar at skipa dagfórdar orðabøkur í telduportal.” Og so er sloppið, tí sum sagt, tá er einki mark fyri, hvussu stórar orðabøkurnar kunnu verða.

Framhald í næsta blaði